

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup ukiumoortumik nalunaarusiaa 2016

Kapitali 3. Ernisunik naatsorsueqqissaarneq

Ernisutut nalunaarsukkat Kalaallit Nunaanni ernisunik naatsorsueqqissaarnermi saqqummiussami matumani tunngaviusut, Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit pissarsiarineqartarput. Ernisutut nalunaarsukkat immikkuualutortanut soorlu oqimaassutsimut takissutsimullu paasisaartitsinissamut periarfissiipput, taamaalillutillu naatsorsueqqissaarnernit inunngortut amerlassusaannik oqaatiginnittunit, inuup normuata CPR-imut nalunaarneqarneranut atatillugu takkuttunit allaassuteqarlutik. Ernisuq aalajangersimasuq pillugu nalunaarut Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit pissarsiarinngitsoorneqarsinnaammatt, ataani saqqummiussami ilaasinnanngilaq. Tamatuma saniatigut ernisut pillugit nalunaarsuinermi immersugassami paasissutissat amigaateqarsinnaanerisigut tabelit ataasiakkaat naatsorsorneqanngitsoorsinnaapput. Ilaatigullu naammaginartumik ass. erninerni pingasuni killiffiliisoqarsimanngilaq, inoorlaap naliliivigineqarnera (Apgar score) naapertorlugu inoorlaap uumalluni inuusimanissaata naliliivigisinnaaneritigut naliliisoqarsinnaasarpoq. Taamaattunik sanngeequteqaraluaq agguaqatigiissitsineq tamatigut agguaqatigiissitsinerummat qanoq ingerlasoqarneranut ersersitsisuunera erseqqissarneqarpoq.

Ernisutut nalunaarsukkat 2015-imi 845-it 2016-imilu 819-it Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit tiguneqarput. Taakku 2015-imi arnat 15-iniit 49-inut ukiullit 1.000-iugaangata 62,6- it 2016-imilu 61,6-it ernisimapput (Takusutissiaq 1).

Ernisut amerlassusaat anaanaq ukiunut agguataarsimasut tabeli 1-imi takuneqarsinnaapput. Meeqqanit inunngortunit 2015-imi 72-iniit 2016-imilu 79-iniit 20-it inorlugit ukiulinnik anaanaqarput. Tassalu ukiuni taakkunani marlunni ernisut tamakkerlutik 10,0 % ii inutsiarlugit. Kisitsit taanna 1990-ikkunniilli nikingaarsimanngilaq.

Tabeli 2 mi takuneqarsinnaasutut 2015-imi pingasut toqungallutik inuusutut nalunaarsimapput 2016-imilu aamma pingasut toqungallutik inuusutut nalunaarsimallutik.

1954-imiit ukiuni toqqakkani aalajangersimasuni inunngortut tamarmik inunngorneranni oqimaassutsinik takissutsinillu agguaqatigiissitsinerit tabelini 3-mi 4-milu takuneqarsinnaapput. 2016-imi inunngortut tamarmik niviarsiaqqat agguaqatigiissillugit 3499 grammimik oqimaassuseqarlutik nukappiaqqallu agguaqatigiissillugit 3611 grammiullutik tamarmik agguaqatigiissillugit oqimaassusaat 3558 gram-iuvoq. Piffissami tamatumani sivisuuni inunngortut oqimaalliarput, takissusaalli aalaakkaanerutut isikkoqarluni. Toqungallutik inuusut allaasumik oqimaassuseqarnissaat takorloorneqarsinnaammatt inunngornermi agguaqatigiissillugu oqimaassuttip agguataaneqarnera tabeli 5-imi oqaatigineqarpoq. Tamannali toqungallutik inuusut ikittunnguunerannik patsiseqarnerugunartumik ersarissumik takutitsinngilaq. Inoorlaat 2500 gr. inorlugu oqimaassusillit 2015-imi 5,1 %-iupput 2016-imilu 4,3 %-iullutik (Tabeli 6).

Naalungiarsuit amerlanersaat naartunerup sap. ak. 37-issaata 41-ssaatalu akornanni inuusarput (Tabeli 6). Tabeli 6-imi ernisut amerlanersaat 2015-imi 834 (98,6 %) 2016-imi 801 (97,8 %) napparsimmavimmi ernisartut, ikittuinnaallu angerlarsimaffimmi allamiluunniit ernisartut takuneqarsinnaavortaaq.

Naartusut amerlanersaat naartunerminni nakorsamit takuneqartarput. Tabeli 6-imi takuneqarsinnaasutut 2015-imi 69,0 % 2016-imi 70,2 %- ataatsip tallimallu akornnani nakorsamit misissorneqarsimapput. Naartusut minnerpaamik tallimariarlutik ernisussioortumit misissorneqartartut 2015-imi 74,7%-iupput 2016-imi 80,5 %-iullutik. Naartusut affaasa missaat peqqinnissamik siammarsaasumit/sundhedsmedhjælperimit peqqissaasumilluunniit ataasiarlutik arlaleriarlutilluunniit misissortissimanerat oqaatigineqarportaaq.

2015-imi 2016-imi naartuersittut pisarnertut ernisut amerlaqatigiinnangajappaat (Takussutissiaq 2). Naartuersittunut sanilliullugit ernisut malunnaatilimmik amerlanerusut takussagaanni 1990-ikkunnut utertariaqarpoq. Ukiuni taakkunani ernisut ersarissumik ikileriarput naartuersittulli taamaaqataanik ikileriaratik.

Tabelit

Tabeli 1	Inunngortut arnaasa ukiuinut agguataarneqarnerat									
Ukiui	-15	16-17	18-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-	I alt
1991 – 1995 *	0	22	69	285	396	265	96	22	1	1.157
1996 – 2000 *	4	27	79	249	235	256	116	25	1	991
2001 – 2005 *	5	43	91	267	207	176	106	16	1	913
2006 – 2010 *	5	33	92	251	241	138	77	23	1	861
2011	3	31	58	242	243	169	64	11	0	821
2012	4	18	65	237	229	145	63	13	2	776
2013	2	23	59	264	234	163	58	14	0	817
2014	2	17	62	215	273	172	52	13	0	806
2015	2	21	49	234	273	178	71	15	2	845
2016	3	11	65	218	253	173	84	8	4	819

Nassuiaat: * Ukiuni tallimani agguaqatigiissitsineq.

Tabeli 2	Kalaallit Nunaanni toqungallutik inunngortut amerlassusaat									
Ukioq	1976-1980*	1986-1990*	1996-2000*	2006-2010*	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Amerlassusaat	7	9	8	4	6	3	3	5	3	3

Nassuiaat: * Ukiuni tallimani agguaqatigiissitsineq.

Tabeli 3	Inunngortut oqimaassusaat agguaqatigiissillugit/gram									
Ukioq	1954	1990	1996 – 2000*	2006 – 2010*	2011	2012	2013	2014	2015	2016
♂	3.340	3.420	3.552	3.520	3.547	3.608	3.555	3.621	3.565	3.611
♀	3.161	3.333	3.410	3.427	3.360	3.422	3.466	3.457	3.457	3.499
♂+♀	3.251	3.376	3.482	3.482	3.460	3.514	3.515	3.540	3.513	3.558

Nassuiaat: * Ukiuni tallimani agguaqatigiissitsineq.

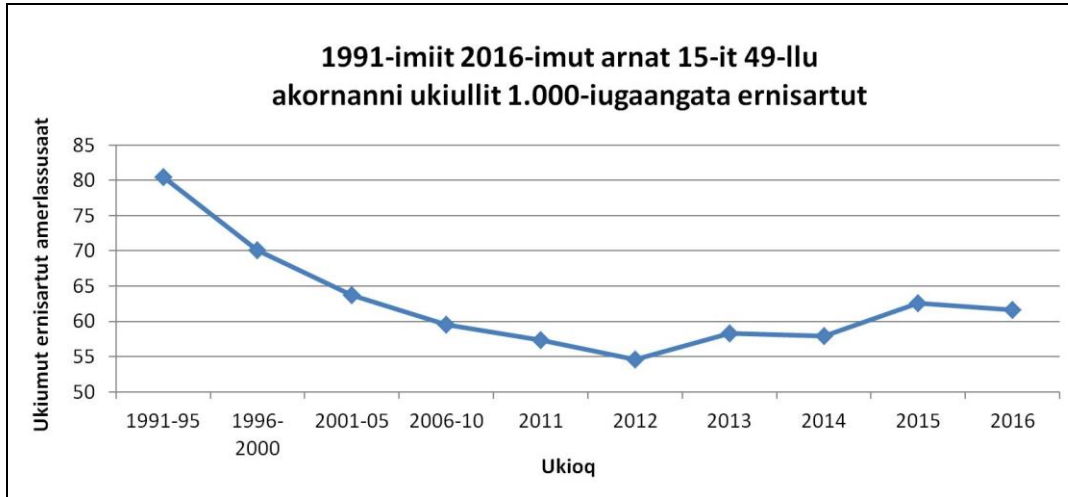
Tabeli 4	Inunngortut takissusaat agguaqatigiissillugit/cm									
Ukioq	1954	1990	1996 – 2000*	2006 – 2010*	2011	2012	2013	2014	2015	2016
♂	51,3	51,5	51,9	51,5	51,4	51,6	51,4	51,6	51,4	51,6
♀	50,4	50,6	51,0	50,8	50,5	50,5	50,6	51,0	50,7	50,7
♂+♀	50,8	51,1	51,5	51,1	51,0	51,0	51,1	51,3	51,0	51,2

Nassuiaat: * Ukiuni tallimani agguaqatigiissitsineq.

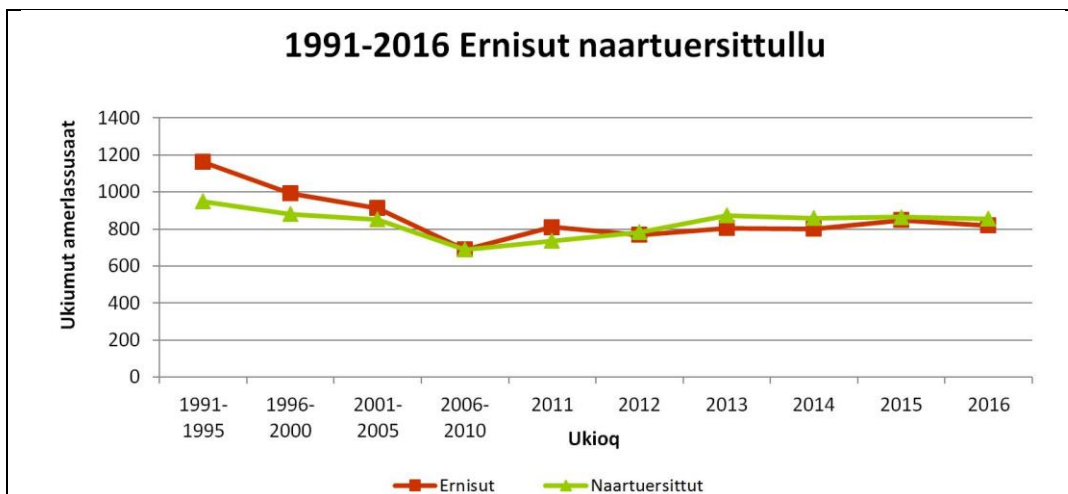
		2014		2015		2016	
		Oqimaassuseq (gram)	Amerlassusaat	Oqimaassuseq (gram)	Amerlassusaat	Oqimaassuseq (gram)	Amerlassusaat
Uumallutik inunngortut	Nukappiaraq	3.629	407	3.567	431	3.609	427
	Niviarsiaaraq	3.455	394	3.464	408	3.502	388
	Suiaassusaa ilisimatitsissutaanngitsoq		0	3.740	3	4.110	1
	Katillugit	3.543	801	3.518	842	3.559	816
Toqungallutik inunngortut	Nukappiaraq	2.018	2	2.866	1	3.936	2
	Niviarsiaaraq	3.697	3	1.904	2	2.200	1
	Suiaassusaa ilisimatitsissutaanngitsoq		0		0		0
	Katillugit	3.025	5	2.225	3	3.357	3
Katillugit	Nukappiaraq	3.621	409	3.565	432	3.611	429
	Niviarsiaaraq	3.457	397	3.457	410	3.499	389
	Suiaassusaa ilisimatitsissutaanngitsoq		0	3.740	3	4.110	1
	Katillugit	3.540	806	3.513	845	3.558	819

Tabeli 6	Erninermut atatillugu naatsorsueqqissaarnermi kisitsisit	2015	2016
Ernisut (uumasunik toqungasunillu)		845	819
Arnat 15-it 49-llu akornanni ukiullit 1.000-iugaangata ernisut amerlassusaat		62,6	61,6
Sumi ernineq			
Napparsimmavimmi, amerlassusaat		834	801
Peqqissaasoqarfimmi, amerlassusaat		1	0
Angerlarsimaffimmi, amerlassusaat		4	5
Allami, amerlassusaat		1	2
Ilisimatitsissutaanngitsut, amerlassusaat		5	11
Naartunermi misissortittarnerit			
Nakorsamit misissortinnerit, ataatsip tallimallu akornanni		69,0%	70,2%
Ernisussioortumit misissortinnerit, tallimariarluni amerlanerusunilluunniit		74,7%	80,5%
Peqqissaanermik siammarsaasuniit peqqissaasumiilluunniit misissortinnerit		54,1%	53,4%
Piffissaq ernivik			
Naartunermi sap.ak. 42-mi tamatumaluunniit kingorna ernisut		3,1%	3,5%
Naartunermi sap. ak. 37-imiit 41-mut ernisut		85,3%	87,2%
Naartunermi sap.ak. 37-issaat sioqqullugu ernisut		7,3%	5,6%
Naartunermi sap. ak. qassiuneri ilisimatitsissutaanngitsut		4,3%	3,7%
Naartunermi sap. ak. 28-issaat sioqqullugu ernisut		0,7%	0,4%
Inunngornermi takissuseq			
46 cm-it inorlugit takissusillit		3,8%	2,9%
56 cm-it sinnerlugit takissusillit		3,4%	4,6%
Inunngornermi oqimaassuseq			
2.500 g inorlugu oqimaassusillit		5,1%	4,3%
4.000 g sinnerlugu oqimaassusillit		18,2%	22,3%

Titartagangorlugit takussutissiat

Takussutissiaq 1

Takussutissiaq 2